

Περίληψη - Summary

Αντώνιος Σ. Καπώνης: «Οι κορινθιακές αποικίες περί τον Αμβρακικό κόλπο από την ίδρυσή τους έως και την εποχή του Φιλίππου Β'»

Οι κορινθιακές αποικίες περί τον Αμβρακικό κόλπο, Αμβρακία, Λευκάς, Ανακτόριον και Σόλλιον εντάσσονται στον χώρο της ΒΔ Ελλάδος. Οι Κορίνθιοι είχαν επιδείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ευρύτερη περιοχή, ακόμα και πριν από την ίδρυση των αποικιών, από την εποχή της ολιγαρχικής δυναστείας των Βακχιαδών, η οποία διατηρούσε σχέσεις φιλίας με το ανώτερο στρώμα των εντοπίων εθνών. Η Αμβρακία, η σημερινή Άρτα, ιδρύθηκε στη Δρυοπίδα, βόρεια του Αμβρακικού κόλπου, δίπλα στον ποταμό Άραχθο, στα όρια του κόσμου των ελληνικών πόλεων-κρατών. Γειτνίαζε με ηπειρωτικά έθνη, όπως τους Θεσπρωτούς, τους Μολοσσούς και τους Αθαμάνες, καθώς και με τους Αμφιλοχίους. Οι Κορίνθιοι έχτισαν τη Λευκάδα στο ΒΑ άκρο της ομώνυμης τότε χερσονήσου της Ακαρνανίας, νότια της σημερινής πόλης, εκδιώκοντας τους γηγενείς. Βόρεια η αποικία γειτνίαζε με τους Κασσωπαίους. Το Ανακτόριον ιδρύθηκε στον σημερινό κόλπο του Αγίου Πέτρου στη ΒΔ Ακαρνανία, περιλαμβάνοντας το ιερό του Ακτίου Απόλλωνος, έναντι της Θεσπρωτίας.

Πρόθεση του Κυψέλου, του Κορινθίου τυράννου που οργάνωσε τον αποικισμό, ήταν η διατήρηση της επικοινωνίας με τον ιλλυρικό Βορρά και τη Δύση. Οι αποικίες υιοθέτησαν πολιτικούς θεσμούς, λατρείες, μύθους, πρακτικές και άλλες συνήθειες της μητρόπολης. Δεν είχαν μεγάλο πληθυσμό και η επικράτειά τους ήταν περιορισμένη. Οι σημαντικότερες πηγές της οικονομίας τους ήταν η γεωργία, η κτηνοτροφία και τα αλιεύματα του Αμβρακικού και του Ιονίου. Από τη μητρόπολη και άλλες περιοχές εισήγαν αγροτικά προϊόντα, σιτηρά, μέταλλα και ξυλεία. Σημαντική ήταν επίσης και η βιοτεχνική παραγωγή τους, ειδικά η κεραμική, η μεταλλουργία και η παρασκευή πορφύρας και αρωμάτων.

Στην πρώιμη αρχαϊκή εποχή οι αποικίες βρίσκονταν υπό την πολιτική κηδεμονία της μητρόπολης, από την οποία εξαρτώνταν οικονομικά σε μεγάλο βαθμό. Κύριο ρόλο στις πολιτικές εξελίξεις διαδραμάτιζε το γένος των Κυψελιδών. Μετά την κατάργηση της τυραννίδος, εγκαθιδρύθηκε ολιγαρχικό πολίτευμα. Προς το τέλος του Στ' αι. π.Χ. η Αμβρακία εξελίχθηκε σε περιφερειακή δύναμη και έθεσε υπό την ηγεμονία της σημαντικά ηπειρωτικά έθνη. Η Λευκάς κατασκεύασε λιμένες, επισκεύασε τη διώρυγα που τη χώριζε από την Ακαρνανία και στις αρχές του Ε' αι. π.Χ. έκοψε νόμισμα για την κατασκευή του στόλου της.

Πριν από τα Μηδικά, οι αποικίες έκοψαν αργυρό νόμισμα, και ειδικά η Αμβρακία στο νομισματοκοπείο της Κορίνθου. Συμμετείχαν επίσης στις κρίσιμες αναμετρήσεις της Σαλαμίνας και των Πλαταιών. Στη συνέχεια, οι Κορίνθιοι και οι Κερκυραίοι βρέθηκαν να ανταγωνίζονται για την οικονομική και πολιτική επιρροή στη Λευκάδα. Τη μεταξύ τους διαφορά

κλήθηκε να επιλύσει ο Θεμιστοκλής, αναμεμιγμένος και ο ίδιος στο δυτικό εμπόριο σιτηρών. Αν και στο α΄ μισό του Ε΄ αι. π.Χ. αναπτύχθηκαν στη Λευκάδα και στο Ανακτόριον φιλοκερκυραϊκές παρατάξεις, οι αποικίες συνεργάστηκαν στενά με την Κόρινθο. Τα λιμάνια της Λευκάδος και της Αμβρακίας εξυπηρετούσαν τις κινήσεις των κορινθιακών εμπορικών πλοίων και του στόλου στην περιοχή. Στα Κερκυραϊκά, οι αποικίες υποστήριζαν οικονομικά και στρατιωτικά τις κορινθιακές ενέργειες, αν και το Ανακτόριον διστακτικά. Η ήττα στη ναυμαχία της Λευκίμμης επέφερε τη λεηλασία της Λευκάδος από τους Κερκυραίους. Η Αμβρακία μπόρεσε να ενισχύσει την Κόρινθο τριπλασιάζοντας τον στόλο της. Την ίδια χρονική περίοδο οι Αμβρακιώτες αναγκάστηκαν από τον Αθηναίο Φορμίων να εγκαταλείψουν το Αμφιλοχικό Άργος που είχαν καταλάβει πριν από λίγες δεκαετίες.

Στον Πελοποννησιακό Πόλεμο, η Αμβρακία, παρότι ενισχύθηκε οικονομικά από τη μητρόπολη, έχασε αρκετή από τη δύναμή της εξαιτίας της ήττας στις Ιδομενές και τις Όλιπες. Συνήψε μάλιστα συνθήκη φιλίας, ειρήνης και συμμαχίας με τους Αμφιλοχίους και τους Ακαρνάνες, η οποία περιείχε οικονομικούς όρους για την εκμετάλλευση του Αμβρακικού. Η Λευκάς εξελίχθηκε σε κύριο γεωστρατηγικό σημείο για τον πελοποννησιακό στόλο, αφού τα λιμάνια και το λευκαδικό στενό χρησίμευσαν για την κίνησή του προς Βορρά και δυσμάς. Και οι δύο αποικίες παρέμειναν πιστές στην Κόρινθο και συμμετείχαν στις ναυτικές εκστρατείες της Πελοποννησιακής Συμμαχίας. Το Ανακτόριον και το Σόλλιον με την επέμβαση των Αθηναίων ενσωματώθηκαν στους Ακαρνάνες και απομακρύνονται πολιτικά, αν και όχι οικονομικά από την Κόρινθο.

Μετά από τον Κορινθιακό Πόλεμο, ακολούθησαν πολιτικές μεταρρυθμίσεις, με αποτέλεσμα την εγκαθίδρυση δημοκρατίας. Οι αποικίες στη συνέχεια επανήλθαν στην κορινθιακή επιρροή συνένδραμαν τον πελοποννησιακό στόλο έναντι του αθηναϊκού. Ανέπτυξαν οικονομικές σχέσεις με τη Δύση, ενώ η Λευκάς ή μεμονωμένοι Λευκάδιοι φαίνεται ότι συνεργάζονταν με τη Θήβα. Η επανέναρξη του διαμετακομιστικού εμπορίου οδήγησε στην οικονομική ευημερία. Οι αποικίες, εκδίδοντας συστηματικά νομίσματα σε κορινθιακό βάρος και τύπους απεκόμισαν σημαντικά κέρδη, ιδίως κατά τη διάρκεια της επισιτιστικής κρίσης των ελληνικών πόλεων-κρατών από το 360 π.Χ. Στον Γ΄ Ιερό Πόλεμο, οι αποικίες πιθανότατα υποστήριζαν τους Φωκείς. Ωστόσο, η ολιγαρχική μερίδα εξελίχθηκε σε φιλομακεδονική παράταξη, η οποία διοχέτευσε στο εσωτερικό την προπαγάνδα του Φιλίππου Β΄. Η δημοκρατική παράταξη της Αμβρακίας ανανέωσε την παλαιότερη συνθήκη με τους Αμφιλοχίους και τους Ακαρνάνες. Εξαιτίας της εκστρατείας του Τιμολέοντος, οι αποικίες συνδέθηκαν ακόμα περισσότερο με τη Δύση και επιβεβαίωσαν τους συγγενικούς δεσμούς με τη μητρόπολη. Οι κορινθιακές καταβολές τονίστηκαν μέσα από την ιδιαίτερη προβολή κοινών λατρειών και πρακτικών, όπως του μηνολογίου. Παρά τη μακεδονική και μολοσσική κατάκτηση, στις αποικίες επιβιώνουν και στην ελληνιστική περίοδο οι κορινθιακές διασυνδέσεις, επηρεάζοντας οικονομικά και πολιτιστικά τις γειτονικές μη κορινθιακές αποικίες και έθνη.

Kaponis S. Antonios: «The corinthian colonies around the Ambracian Gulf from the time of their foundation to the era of Philip II»

The corinthian colonies around the Ambracian Gulf, Ambracia, Leucas, Anactorion, and Sollion are located in NW Greece. The Corinthians had been especially interested in the region, even before the colonization, when the city was governed by the aristocratic clan of Bacchiads, who had friendly bonds with the upper layer of the epirotic *ethne*. Ambracia, modern Arta, was founded in Dryopis, N of the Ambracian Gulf, next to river Arachthos. It was considered the last NW Greek city-state. The Corinthians built Leucas at the NE edge of the homonymous acarnanian peninsula, having expelled the native Acarnanians. At its north dwelled the Cassopaiaans. Anactorion was founded at the modern bay of St. Peter in NW Acarnania, and the shrine of Apollon Actius, across Thesprotia, was included in its territory.

The foundation of the colonies was the initiative of the Corinthian tyrant Cypselus. His intention was to maintain the communication with the northern Illyrians and West. These new city-states adopted the basic customs, cults, myths, practices and other habits of their metropolis. They had no great population and their territory was small. Their main economic resources were agriculture, livestock and the maritime species of Ambracian Gulf and the Ionian Sea. Agricultural products, metals, and wood were imported from Corinth and other regions. They also had important amounts of craft production, especially ceramics, metallurgy, purple, and perfumes.

During the early archaic period they were politically depended on Corinth. The family of Cypselids played an important role in them. After the abolition of tyrannis, oligarchy was established. Around the end of the 6th cent. B.C. Ambracia turned to be a regional power and imposed its hegemony on the northern epirotic *ethne*. Leucas constructed ports and repaired the initial canal which parted the island from Acarnania, in order to facilitate the navigation at the central Ionian Sea. At the beginning of the 5th cent. B.C. she minted coins in order to built triremes.

Before the Persian Wars, the colonies minted silver coins, and Ambracia in particular at Corinth's own mint. They also took part in the crucial battles of Salamis and Plataiai. Subsequently, Corinthians and Corcyraeans had competed for the economical and political influence over Leucas. Themistocles was invited to resolve their dispute, because of his own interference with the western corn trade. Although pro-corcyrean parties were being developed within Leucas and Anactorion during the 1st half of 5th cent. B.C., the colonies cooperated firmly with Corinth. Leucas' and Ambracia's ports facilitated the Corinthian trade ships and Corinthian fleet. During the strife over Epidamnos, these cities supported Corinth both militarily and economically, even though Anactorion was rather reluctant. The defeat of the peloponnesian fleet at Leukimme resulted in the destruction of Leucas' territory by the Corcyreans. Ambracia was able to support Corinth

by tripling its own fleet. At about the same period the Ambraciots were forced by the Athenian general Phormio to move from Argos Amphiloichicon, which they had conquered a few decades before. During the Peloponnesian War, even though they were granted economic aid from their mother city, they lost much of their strength because of the defeat at the battles of Idomenae and Olpae. They also concluded a treaty of friendship, peace, and alliance with Amphiloichikon Argos and the Acarnanians, which comprised economical terms concerning the exploitation of the Ambracian Gulf. Alongside, Leucas was recognised as a main geostrategical point for the peloponnesian navy, since its ports and the leucadian strait were used in order to facilitate its movements. Both cities remained faithful to Corinth and took part in the peloponnesian naval campaigns. Meanwhile, the Athenians conquered both Anactorion and Sollion and surrendered them to the Acarnanians, even though they were still economically influenced by Corinth.

After the Corinthian War, constitutional changes took place in the colonies, and as a result democracy was established. A few years later they rejoined the Peloponnesian League and helped its fleet against the Athenians. They developed economic relationships with the West, while Leucas, or individual Leucadians, seem to cooperate with Thebes. The restart of transit trade led to economic development. The colonies, issuing coins according to the Corinthian weight and types, had important profit, especially during the grain crisis that dominated the Greek city-states since 360 B.C. During the 3rd Sacred War, these cities most possibly took part in the battles fighting in support of the Phocians. However, their oligarchic, and pro-macedonian, party channeled Philip's II propaganda. The democratic party of Ambracia renewed the previous treaty with Amphiloichikon Argos and the Acarnanians. Because of Timoleon's campaigns, the colonies were further connected with the West and reassured the bonds of *syngeneia* with their mother-city. Corinthian roots were emphasized through the projection of common cults, and practices, such as the calendar. Besides macedonian and molossian conquest, the colonies and their corinthian interconnections survive during the hellenistic era, exercising cultural and economic influence on neighbouring colonies and *ethne*.